

Sydöstra sjukvårdsregionen
Sara Axbom, processtöd
RPO Kvinnosjukdomar och förlossning

2021-05-07

Dnr: SVN 2021-14

Socialstyrelsen
Dnr. 4.1-38063/2020
socialstyrelsen@socialstyrelsen.se
Lena.Koepke-Holmvall@socialstyrelsen.se

Yttrande över Socialstyrelsens förslag till föreskrifter om ändring i Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2009:30) om donation och tillvaratagande av vävnader och celler samt ändring i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2009:32) om användning av vävnader och celler i hälso- och sjukvården och vid klinisk forskning m.m. med tillhörande konsekvensutredning.

Region Jönköpings län, Region Kalmar län och Region Östergötland har valt att yttra sig gemensamt inom ramen för samverkan inom den Sydöstra sjukvårdsregionen. Svaret har beretts med sakkunnigstöd från Regionalt programområde Kvinnosjukdomar och förlossning.

Svar

De ingående regionerna i Sydöstra sjukvårdsregionen anser att det mesta i Socialstyrelsens förslag är bra och välkomnar dem.

Sydöstra sjukvårdsregionen vill lyfta fram följande synpunkter:

- Sjukvårdsregionen invänder mot det strikta kravet på hälsodeklarationer med integritetskränkande frågor vid användandet av en fast partners spermier.

Professionen menar att det är en stor skillnad på när mannen i paret bidrar med ("donerar") spermier för fertilitetsbehandling inom paret och när spermier doneras utanför paret. Även om användandet av en fast partners spermier strikt tolkat utgör en allogen donation kan det på intet vis jämföras med en tredjepartsdonation.

Paren söker sig inte till verksamheten som två separata patienter, utan som just par. De har en gemensam önskan att det blivande barnet och kvinnan som bär graviditeten, inte ska utsättas för några oförutsägbara risker. De har ett aktivt samliv och har under en längre tid strävat efter spontan graviditet. Att utifrån det göra antagandet att särskild smittorisk

skulle föreligga vid just IVF i jämförelse med upprepade oskyddade samlag kan inte anses rimligt.

Frågorna i hälsodeklarationen ska, enligt SOSFS 2009:30, omfatta sexuellt beteende, resvanor, geografiskt ursprung, längre vistelse i annat land, injektionsmissbruk, olyckshändelser, vaccinationer och intag av läkemedel samt medicinska och icke medicinska ingrepp som kan ha betydelse. Hälsodeklarationerna ska undertecknas och sparas.

Alla par genomgår en läkarundersökning med samtal samt de tester som anges i SOSFS 2009:30, bilaga 4. Den läkare som är ansvarig för behandlingen dokumenterar "donatorns" och mottagarens sjukdomshistoria, behandlingens terapeutiska indikationer samt bedömer om den är säker för mottagaren och för eventuella barn som kan komma att födas. Som grund för läkarsamtalet ligger ofta en hälsodeklaration, men att inom ett par kräva samma hälsodeklaration som för utomparsdonatorer och att intervjua dem separat med frågor om bl.a. sexuella kontakter utanför relationen kan uppfattas som integritetskränkande och ifrågasätter mannen i relationen. Förfarandet riskerar även att skada relationen till, och förtroendet för, både regelverk och vårdgivare. Dessutom kan svarens sanningshalt ifrågasättas – kan någon av parterna i paret förväntas erkänna ett "snedsteg" i den prekära situation de befinner sig?

Sammanfattningsvis anser sjukvårdsregionen att man inte strikt kan följa bestämmelserna för allogena donatorer när det gäller vanliga par som "donerar" spermier vid behandling inom paret. Sjukvårdsregionen ifrågasätter inte på något vis hälsodeklarationerna vid tredjepartsdonation.

- Termen donation bör inte alls används vid behandlingar inom heterosexuella par. Detta är felaktigt då man (jämför "spontan" konception) inte donerar bort könsceller till sin partner. Dessutom skapar termen missförstånd om sådan behandling likställs med behandling vid tredjepartsdonation vilket gör att det kan förväntas att utredningen ska se likadan ut för dessa två helt olika typer av patienter, även om konsekvensutredningen på vissa ställen anger annorlunda.

Förslag: använd termen tredjepartsdonation respektive inomparsbehandling (vid heterosexuell relation) som två helt separata entiteter genomgående i lagtext och författningar, för enkelhets skull under varje rubrik även ett separat stycke för respektive entitet.

- Krav på beteendevetenskaplig kompetens vid den särskilda prövningen är bra. Det tycks dock oklart hur man ska förhålla sig till de yrkespersoner som sedan många år gjort denna typ av bedömning men saknar angivna 210 HP. Vilka yrkesgrupper skulle det gälla i så fall?

- Ett register över donatorer vore mycket välkommet.

För regionerna i Sydöstra sjukvårdsregionen

Lena Lundgren
Ordförande Regionsjukvårdsledningen
Hälso- och sjukvårdsdirektör
Region Östergötland

Mats Bojestig
Hälso- och sjukvårdsdirektör
Region Jönköping län

Ingeborg Eriksson
Regiondirektör
Region Kalmar län